

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 20.8.2018, STM/2645/2017

Lausuntopyyntö tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

Sosiaali- ja terveysministeriö on viitekohdassa mainitussa lausuntopyynnössään pyytänyt muun muassa Opetushallitukselta lausuntoa tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän muistiosta ja siinä esitetyistä toimenpide-ehdotuksista. Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa.

Nikotiinituotteiden ikäraja (kohta 4.2.1)

Työryhmä on ehdottanut tupakkalain muuttamista siten, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeista ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 20-vuotiaille. Opetushallituksen mielestä ikärajoja tulisi tarkastella kokonaisuutena muun muassa alkoholilainsäädännön ikärajojen kanssa. Opetuksessa on nuorille annettu päätösvaltaa esimerkiksi opintovalinnoissa ja korostettu nuorten omaa vastuunottoa omaa elämäänsä koskeissa asioissa. Alkoholien ja tupakkatuotteiden ikärajoja tulisi tarkastella suhteessa muualla lainsäädännössä oleviin ikärajiin.

Savuttomat ympäristöt (kohta 4.3)

Voimassa olevan tupakkalain mukaan ulkotiloissa tupakointi on kielletty päiväkotien ja oppilaitosten ulkotiloissa. Vaikka tupakkalain yksi tärkeimmistä tavoitteista on lasten ja nuorten suojeleminen tupakkalain alaisilta tuotteilta ja niiden aiheuttamilta haitoilta, tupakointi ei ole kielletty kaikissa sellaisissa ulkotiloissa, joissa oleskelee pääsääntöisesti lapsia ja nuoria. Tällaisia tiloja ovat esimerkiksi leikki puistot ja uimarannat. Opetushallitus kannattaa työryhmän ehdotusta laajentaa tupakointikielto koskemaan mainittuja ulkotiloja. Niin ikään Opetushallitus kannattaa sitä, että kielto koskisi myös suussa käytettävän tupakan käyttämistä näissä ulkotiloissa.

Tupakoinnin lopettamisen tuki (kohta 4.5)

Laajat terveystarkastukset järjestetään perusopetuksen 1., 5. ja 8. vuosiluokalla. Niihin kutsutaan oppilaan molemmat vanhemmat tai huoltajat. Tarkastukseen sisältyy lapsen tai nuoren kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tutkimisen ja arvioinnin lisäksi perheen ja vanhempien hyvinvoinnin selvittely. Terveystarkastus voidaan toteuttaa yhdessä tapaamisessa terveydenhoitajan ja lääkärin toimiessa työparina tai tarkastus voi muodostua useammasta tapaamisesta. Nuorelle

järjestetään mahdollisuus myös kahdenkeskiseen keskusteluun terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa.

Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijan ja koko opiskelijayhteisön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta itseään ja opiskeluyhteisöä koskeissa asioissa. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Uudessa ammatillisessa koulutuksessa oppimisympäristöt monipuolistuvat ja suuri osa koulutuksesta tapahtuu työpaikoilla, jolloin työpaikkojen toimenpiteillä, liittyen esimerkiksi työterveyshuoltoon ja tupakoinnin lopettamiseen, on merkittävät vaikutukset nikotiinittomuustyössä. Tärkeänä pidetään myös nikotiinittomuustyön entistä vahvempaa kytkemistä ammatillisten oppilaitosten opiskeluhooltotyöhön.

Opetushallitus on samaa mieltä työryhmän näkemyksen kanssa, että tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettaminen onnistuu parhaiten moniammatillisena yhteistyönä, jossa jokainen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen tietää sekä omat että muiden tehtävät ja mahdollisuudet hoitopolun eri vaiheissa.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä on merkittävä rooli ja vastuu yhteiskunnallisena toimijana voidessaan vaikuttaa perusopetuksen oppilaiden ja toisen asteen opiskelijoiden terveyttä edistäviin elämäntapoihin ja hyvinvointiin.

Opetushallitus näkee perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon roolin merkittävänä etenkin kansalaisten hoitopolun alkuvaiheessa, jolloin lääkärit ja kouluterveydenhoitajat voivat aktiivisesti ohjauksella puuttua oppilaiden ja opiskelijoiden tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön.

Viestintäkampanjat (kohta 4.6)

Opetushallitus kannattaa työryhmän ehdotusta luoda koko maan kattava tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön lopettamista kannustavaa ja sitä tukevaa informaatiota välittävä viestintäkampanja. Opetushallituksen näkemyksen mukaan valtakunnallisen viestintäkampanjan yhtenä pääkohdetyhmänä tulisi olla peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten oppilaat ja opiskelijat. Opetushallitus on kiinnostunut toimimaan yhteistyökumppanina tupakoinnin ja nikotiinin vastaisessa valtakunnallisessa kampanjoinnissa.

Seurantajärjestelmät (kohta 4.11)

Opetushallitus on samaa mieltä työryhmän näkemyksen kanssa, että jatkossa tulee varmistaa, että tutkimuksella ja tupakkapoliittisten toimenpiteiden toteuttamistapojen ja toimivuuden arvioinnilla sekä seurannalla saadaan riittävästi tietoa päätöksentekoon sekä päätösten vaikutuksesta tupakkatuotteiden myyntiin, käyttöön ja sairastavuuteen eri väestöryhmissä. Seurantaa ja arviointia tulisi toteuttaa säännöllisesti ja sen tulisi olla pitkäkestoista.

15.10.2018

OPH-1827-2018

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Lakimies

Ulla Vanttaja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen
asianhallintajärjestelmässä.